

bil prenos gosposčine na pojem gosposke, die Grundherrschaft, potestas, kar brž pri roki.

Da se rabi dandanes abstraktni izraz gospostvo namesto pravilnega izraza gosposčina, kadar gre za konkretno gosposko imenje fevdalne dobe, tega je po našem mnenju bolj od našega slovarstva krivo nemško izrazoslovje, kjer pomeni beseda die Herrschaft prav takó konkreten dominij kakor abstraktno gospostvo. Nemško reklo das Zeitalter der Feudalherrschaft je gotovo pravilno prevedeno z besedami doba fevdalnega gospostva, toda reklo das Zeitalter der Feudalherrschaften ni doba fevdalnih gosposčin, saj pomeni nemška beseda v množini fevdalne ustanove zemljiške ureditve. Splošni strokovni izraz gospostvo moramo Slovenci natančno ločiti od posebnega strokovnega izraza gosposčina. Ni ga gosposkega grba, marveč obstoji zgolj gosposčinski grb ali grb konkretne gosposčine, das Herrschaftswappen, insigne dominicale. Sledeč Cigaletu, je to besedo že Pleteršnik I 237 pravilno opredelil.

V slovenskem znanstvenem izrazoslovju je treba natančno razlikovati gosposko, ki je oblastvo, gosposčino, ki je osnovna zemljiška ustanova fevdalne ureditve, in abstraktni izraz gospostvo, ki pomeni oblast gospodovanja. Kdo ne loči vojvodine od vojvodstva, starešine od starešinstva, planine od planinstva?

France Goršič

RIMA NA OKO PRI PREŠERNU

V sestavku O slovenski rimi je A. Bajec na str. 195 in 196 tretjega letnika JiS pokazal Prešernove rime, ki prepričljivo govorijo, da so napisane po sluhu. Ni brez pomena, da so zgledi iz pesmi Elegija svojim rojakam, Ne bodmo šalobarde in Od železne ceste, saj so to zelo neposredna besedila, zadnji dve še posebno živi in táko je moralo biti tudi rimanje. Bajec pa je tam pristavil, da je drugje videti, kako je pesnik v pisavi skušal včasih ravnati tako, da bi bila rima tudi za oko. To zadnje dognanje bi rad podprl še z nekaterimi zgledi, hkrati pa prvo nekoliko omejil. Ne mislim toliko na epigram Čebelarju, kjer se rima *Kastelic — čebelic*, zakaj priimek se je lahko izgovarjal s polglasnikom ali pa po pisavi s polnim vokalom, kakor je bil zapisal v akrostihu sonetnega venca: Primicovi, ne Primčevi Julji. Da pa je delal kdaj tudi rime na oko, priča Parizina: Zdaj kàs je vest buditi *jél*, Mašvavko hitro krivih *del* (kar bi za Gorenjca mogoče še šlo, ne pa:) Trepavnice, nad katerim *žil* Se madežik višnel je *vil*. Res Parizina ni izdelana in srečamo v nji še dosti čudnih reči, vendar kaže tudi kasnejša Nuna, kako je pesnika kdaj res potegnila za seboj pisava, da je rimal: *vesel — začel* — ni groma ne *strel*. Toliko prej, če se je 1 že takrat izgovarjal ali po ljudskem govoru ali po črki, kakor razlaga sam Metelko (gl. J. Lokar. Dve stoletnici, JiS III, 104). Zanimivo je, da imamo podobne rime celo pri Vipotniku, ki je vendar šel skozi šole, ko se je že odpravilo elkanje: *vál — privihràl* — iz mrtvih *skál* (Dvogovor).

Lino Legiša

DODATEK K PLETERŠNIKU

Zanimiva je primorska beseda meglencék v pomenu droben dež iz megle. V Pleteršniku beremo: meglensčak, der Salamander, zraven pa pripombo: pravijo, da iz megle pade. Beseda je znana iz Cafovega gradiva. V pomenu »droben dež iz megle« te besede Pleteršnik ne pozna, utegnila pa bi prav priti kot strokovni izraz v vremenoslovju.

Tudi primorskega izraza »zaloviti« v pomenu »zapoditi« ne poznajo naši slovarji. Poimenski razvoj pa je razumljiv. Nemško jagen pomeni na primer goniti in loviti. Če hočem uloviti žival, ki mi je ušla, na primer krava iz hleva, tečem za njo, žival pa pred menoj, jo torej lovim in podim hkrati. Tako je »zalovim« v pomenu zapodim razumljivo.

Tretja primorska beseda je mehuta, ki pomeni zapredek borovega prelca. Besedo ima Pleteršnikov Slovensko-nemški slovar v pomenu die leere Haut der Insektenpuppe, to je prazen mešič zapredka. Če drži prijateljeva trditev, sta si ta dva pomena sicer sorodna, vendar ne enaka.

Ioan Tominec